

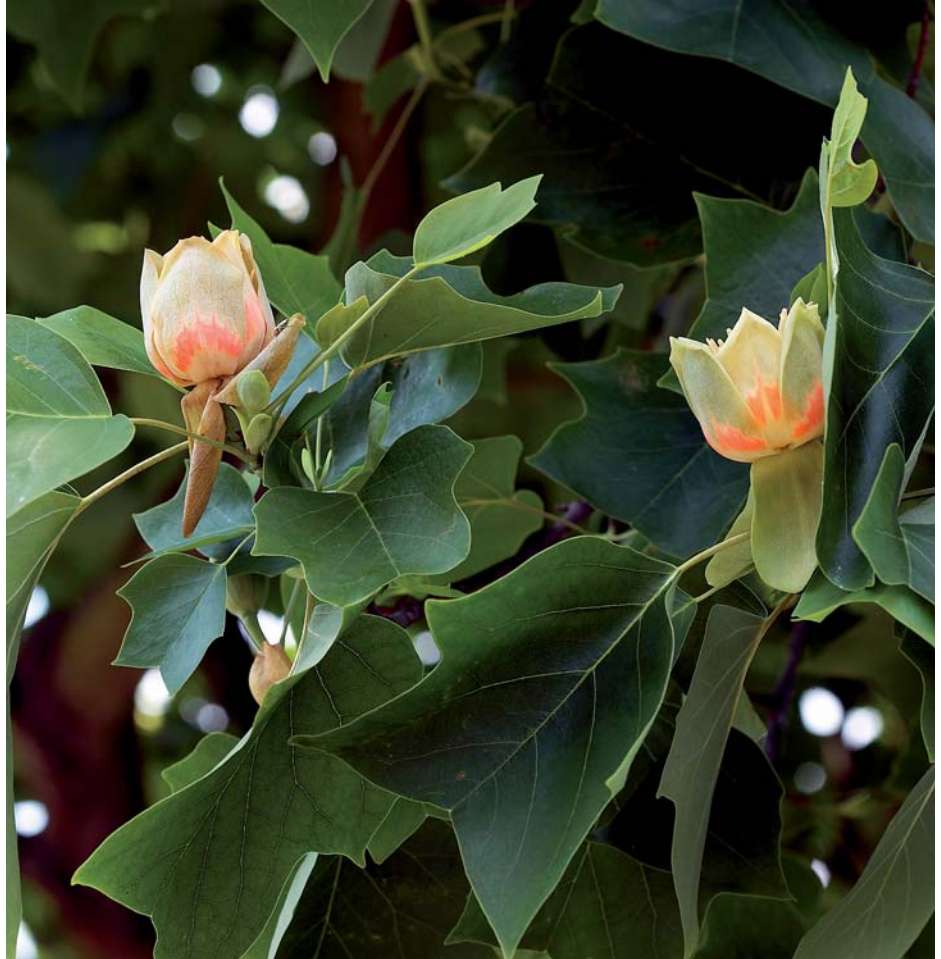
Liriodendron is een in Nederland algemeen aangeplante boom en vanwege zijn omvang vooral te zien in parken en grote tuinen. Meest kenmerkende van de boom is zijn bladvorm. Daarnaast is de groen-oranje bloem een bijzondere verschijning.

Tekst: Emiel van den Berg
Foto: Visionspictures.com

Liriodendron behoort tot de tulpenboomfamilie, de Magnoliaceae. Magnolia en Schisandra zijn twee familiegenoten. De geslachtsnaam is opgebouwd uit de Griekse woorden lirion of leirion, letterlijk de vertaling voor lelie, en dendron, wat boom betekent. De naam is een verwijzing naar de vorm van de bloemen die enigszins op lelies lijken. Dat de bloemen ook wat op de tulp lijken, zit verwerkt in de soortnaam van de belangrijkste soort uit het geslacht; *L. tulipiferum*. Letterlijk betekent tulipiferum 'met tulpachtige bloemen'. Als Nederlandse naam heeft Liriodendron daarom tulpenboom gekregen – ook in de meeste internationale naamgevingen is hiervoor gekozen – en dat is verwarrend aangezien Magnolia in de Nederlandse volksmond ook vaak zo wordt genoemd. Echter, de officiële Nederlandse naam voor Magnolia is beverboom. Liriodendron tulipiferum is afkomstig uit Noord-Amerika en was daar tijdens de Amerikaanse burgeroorlog (1861-1865) het symbool van vrijheid. In vele dorpen en steden werden bomen aangeplant. De boom is daar ook een belangrijke houtleverancier. Omdat het hout na verwerking niet krimpt, is het geliefd bij de productie van onder andere piano's en orgels. Al in 1663 werden de eerste exemplaren van *L. tulipiferum* naar het Europese continent verscheept en kwam de boom meteen in cultuur. De tweede soort, *L. chinensis*, is afkomstig uit China.

FOSSIEL

De bovengenoemde soorten van Liriodendron zijn de enige twee die het geslacht kent. Van nature groeit geen van beide op het Europese continent maar fossiele vondsten hebben aangetoond dat dit vroeger wel het geval was. Verondersteld wordt dat de twee lange tijd geleden over het hele noordelijke halfrond voorkwamen. Toen de Noord-Amerikaanse soort in 1663 naar Europa kwam, heeft men hier lange

Liriodendron tulipiferum

Bloem Liriodendron tulpvormig

tijd gedacht dat dit de enige soort was. Pas in de tweede helft van de 19de eeuw ontdekte men de tweede soort in China. *L. tulipiferum*. De Amerikaanse tulpenboom, is een boom van de eerste grootte. In West-Europa haalt hij hoogtes tot 25 meter. Zeker een behoorlijke omvang maar in Noord-Amerika staan exemplaren van boven de 50 meter. Daar staan de bomen soms dicht opeen in grote bossen en valt de indrukwekkende en statige, kaarsrechte stam op. 'Yellow poplar' of 'tulip poplar' is daar zijn bijnaam, verwijzend naar de kaarsrechte stammen van sommige populieren. Als vrijstaande boom heeft *L. tulipiferum* een meestal onregelmatige kegelvormige kroon. Wanneer bij oude bomen de takken wat gaan spreiden, wordt die kroon ovaalvormig. De grijze schors van de stam blijft jarenlang glad maar bomen op leeftijd vormen gegroefde en soms met kurklijsten afgezette stammen. Jonge, kale twijgen zijn eerst groengrijs maar kleuren later roodbruin en ook de platte knoppen, een van de belangrijkste herkenningpunten, zijn eerst grijsgroen maar verkleuren tegen de winter naar violet. Het blad is vierlobbig, tot 12 cm breed en aan de top breed ingesneden. Geen andere boomsoort kent deze bladvorm. Opvallend is ook de lange bladsteel van soms wel 12 cm. Aan de bovenzijde is het

blad heldergroen, de onderzijde heeft een grijze gloed. In de herfst kleurt het heldergeel.

KEGELVORMIG

De alleenstaande bloemen zijn tulpvormig en hebben een diameter van maximaal 6 cm. Ze zijn lichtgroen aan de buitenkant – en omdat ze vaak wat hoog in de boom zitten daarom lastig zichtbaar – met aan de onderzijde geeloranje vlekken. Ook de binnenzijde is geeloranje. De bloemen verschijnen vanaf eind mei. Na de bloei volgen kegelvormige vruchten die vaak de gehele winter aan de takken blijven hangen. Zo'n kegelvormige vrucht is opgebouwd uit spiraalgewijs tegen elkaar gedrukte gevleugelde zaden. Opent de kegel zich dan worden de rijpe zaden door de wind verspreid. 'Aureomarginatum' heeft blad met een groengele rand, 'Fastigiatum' groeit zuilvormig en ook 'Integrifolium' heeft een zuilvormige kroon die later verandert naar smal ovaal. *L. chinense*, de Chinese tulpenboom, is een middelgrote boom met een maximale hoogte van 15 meter. In cultuur lager blijvend. Het blad is groter dan bij *L. tulipiferum* maar de bloemen blijven kleiner. Belangrijkste verschil is echter de matige winterhardheid. Daarom is in Nederland vrijwel uitsluitend de Amerikaanse tulpenboom te vinden.